

مزرعه سنبک
در استان آران و بیدگل،
زیست بوم
بازش های
ناشناخته فراون

تهیه کننده :
نادر مزینی

۱۳۹۲

فهرست فیبا

سرشناسه: مزینی، نادر، ۱۳۴۹-
عنوان و نام پدیدآورنده: مزرعه سنک شهرستان آران و بیدگل، زیست بومی
با ارزش های ناشناخته فراوان/ نویسنده نادر مزینی.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات یونا، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۱۴۸ ص.: مصور، نقشه، جدول.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۸۶۱-۱-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۲۳.
عنوان دیگر: زیست بومی با ارزش های ناشناخته فراوان.
موضوع: مزرعه ها -- ایران -- آران و بیدگل
موضوع: کشاورزی -- ایران -- آران و بیدگل
موضوع: کشاورزی -- ایران
رده بندی کنگره: ۵۶۲S/م۴۱۳۹۲
رده بندی دیویی: ۶۳۰/۶۸۰۹۵۵۹۳۶۵
شماره کتاب شناسی ملی: ۳۲۰۰۹۰۸

ناشر: انتشارات یونا

نام کتاب: مزرعه سنک شهرستان آران و بیدگل،
زیست بومی با ارزش های ناشناخته فراوان
نویسنده: نادر مزینی

ویراستار ادبی: محمدرضا محمدیوسفی

طراح گرافیک و صفحه آرا: ولی آجورلو

چاپ: نوبت اول، ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپ گل آذین

قیمت: ۶۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۸۶۱-۱-۶

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان شهید وحید نظری، بن بست فرزانه،
شماره ۷، واحد ۳، تلفن: ۶۶۴۱۹۲۷۶

فهرست مطالب

۹	چکیده
	فصل یک: مفاهیم و چارچوب نظری پژوهش
۱۲	۱-۱- تاریخچه کشاورزی در ایران
۱۶	۱-۲- اهداف و بخش کشاورزی
۲۰	۱-۳- مفهوم توسعه کشاورزی
۲۱	۱-۴- مفهوم پایداری و توسعه پایدار
۲۴	۱-۵- تعاریف و مفاهیم کشاورزی پایدار
	۱-۶- آثار و پیامدهای بی‌محابی به مفهوم پایداری و توسعه پایدار در سطح
۲۷	جهانی و ملی
	۱-۷- شواهدی از جایگاه نسبی مفاهیم پایداری و حفظ محیط زیست در تمدن
۳۰	ایران
	۱-۸- جایگاه مفاهیم پایداری و توسعه پایدار کشاورزی در قرآن و روایات
۳۱	اسلامی
	۱-۹- برخی از مهمترین سیاست‌های اجرایی در راستای دستیابی به توسعه
۳۴	پایدار کشاورزی
۳۵	۱-۹-۱- برنامه تولید محصول به صورت سالم یا ارگانیک
۳۸	۱-۹-۱-۱- به حداقل رساندن و بهینه‌سازی مصرف سم
۴۱	۱-۹-۱-۲- به حداقل رساندن و بهینه‌سازی مصرف کود شیمیایی
۴۴	۱-۹-۲- حفظ منابع آب و خاک کشاورزی
۴۴	۱-۹-۳- مدیریت مصرف بهینه آب کشاورزی
۴۶	۱-۹-۳-۲- حفظ خاک و جلوگیری از فرسایش آن

۱-۹-۳- برنامه SGP توسعه سازمان ملل متحد (UNDP) ۴۹

۱-۹-۴- توسعه زمینه‌های گردشگری در بخش روستایی و کشاورزی ۵۱

۱-۹-۴-۱- تعاریف، اهمیت و تاریخچه گردشگری ۵۲

۱-۹-۴-۲- مفهوم و انواع گردشگری (اکوتوریسم، رورال توریسم و آگری

توریسم) ۵۵

۱-۱۰-۱- نگاهی به صنعت گردشگری در ایران ۶۲

۱-۱۱-۱- جایگاه گردشگری در قرآن و روایات اسلامی ۶۵

فصل سوم: آشنایی با مزرعه سنبلک بعنوان یک منطقه بکر کشاورزی، روند احداث و کارکردهای چندگانه آن

۱-۲-۱- وضعیت طبیعی، جغرافیایی و اقلیمی شهرستان آران و بیدگل ۷۰

۲-۲-۲- منابع طبیعی و کشاورزی شهرستان ۷۴

۲-۳-۲- موقعیت و زیرساخت‌های مزرعه سنبلک و نوار بند ریگ ۷۶

۲-۴-۲- تاریخچه نهفت‌نشست و احیای مجدد چاله‌های کشت ۷۹

۲-۵-۲- آشنایی با گیاهان بومی، هندوانه و شرایط کشت و تولید آن ۸۰

۲-۶-۲- شرایط معمول کشت دیم و مقایسه آن با شرایط کشت دیم در مزرعه

سنبلک ۸۵

۲-۷- نحوه آماده‌سازی زمین و برداشت محصول هندوانه در مزرعه سنبلک ۸۵

۲-۸- ارقام بذر مصرفی و ویژگی محصول هندوانه سنبلک ۸۹

۲-۹-۲- جنبه‌های اهمیت و کارکردهای مزرعه سنبلک ۹۱

۲-۹-۱-۱- جنبه زیست محیطی و مباحث توسعه پایدار ۹۲

۲-۱-۹-۱- برنامه SGP و استفاده از تسهیلات EF ۹۴

۲-۲-۹-۱- برنامه GIAHS و استفاده از تسهیلات EF ۹۵

۲-۹-۲-۲- جنبه کشاورزی و تولید محصول سالم ۹۸

۲-۹-۳- جنبه گردشگری ۹۹

۲-۹-۴- مباحث توسعه روستایی ۱۰۰

فصل سوم: راهکارهای رونق بخشی مجدد مناطق بکر و کمتر تغییر یافته کشاورزی

۱-۳-۱- حفظ و حمایت از فرهنگ بومی و محلی مناطق روستایی ۱۰۶

۳-۲- تولید محصول سالم یا ارگانیک و استفاده از ارزش افزوده ناشی از آن ۱۰۶

۳-۳- ارتقای شاخص‌های زیست محیطی بمنظور استفاده از تسهیلات	
زیست محیطی جهانی GEF	۱۰۷
۳-۴- سازماندهی و ایجاد تشکل برای بهره‌برداران بخش کشاورزی	۱۰۸
۳-۵- اصلاح و بهبود زیرساخت‌ها و دیگر امکانات لازم	۱۰۸
۳-۶- توسعه گردشگری با رعایت الزامات حفظ پایداری کشاورزی	۱۰۹
۳-۷- ایجاد صنایع تبدیلی، تکمیلی و بسته‌بندی محصولات کشاورزی ...	۱۰۹
فصل چهارم: بحث و نتیجه‌گیری	۱۱۶
منابع	۱۲۳
فصل پنجم: ضمائم و پیوست‌ها	۱۳۰

برای رویه انرژی به‌ویژه سوخت‌های فسیلی و همچنین مصرف افراطی و غیر منطقی منابع در استای دیدگاه تولید هر چه بیشتر جهت مصرف بیشتر، بویژه طی سه دهه گذشته، منجر به افزایش درآمد، بهبود نسبی رفاه و ارتقای سطح زندگی مردم بخش‌های مختلف دنیا و به‌خصوص در کشورهای توسعه یافته گردیده لیکن در مقابل منابع طبیعی و محیطی از قبیل، هوا، آب، جنگل‌ها و پوشش گیاهی و خاک که بستر زندگی انسان است، را تخریب کرده است. متأسفانه شواهد و قرائن موجود در سطوح مختلف منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی حکایت از آن دارد که انسان معاصر به‌ویژه طی چند دهه گذشته به هیچ وجه نتوانسته رابطه منطقی، مثبت و موثری با محیط پیرامون خود برقرار کند و منافع بلندمدت و پایدار خود و نسل آتی را فدای منافع مقطعی و کوتاه مدت خود نموده است. سوراخ شدن لایه اوزون، گرم شدن کره زمین و خشک شدن سفره‌های آب زیرزمینی، افزایش پدیده خشکسالی و بروز سیل‌های مخرب در برخی مناطق، آلودگی‌های بارز و آشکار عدم برقراری ارتباط موثر و سازنده انسان با طبیعت است. در نتیجه بخش کشاورزی عدم توجه به مفهوم توسعه پایدار و بویژه بی‌توجهی به زیست محیطی توسعه بخش کشاورزی از یک سو و در مقابل توجه و گرایش افراطی به سمت مصرف هر چه بیشتر نهاده‌ها بعنوان راهکار تولید بیشتر طی چند دهه گذشته باعث گردیده که اگرچه از نظر میزان تولید و عملکرد در واحد سطح، رشد قابل توجهی در تولید محصولات کشاورزی اتفاق بیفتد، اما از نظر کیفیت (سلامت) محصول متأسفانه دنیا، بویژه کشورهای در حال توسعه با چالش‌های فراوانی روبرو باشند. استفاده هر چه بیشتر از نهاده‌ها و ماشین آلات، باعث بروز پدیده‌هایی از قبیل فرسایش خاک، کاهش حاصلخیزی، مسمومیت خاک‌ها، بروز شوری آب و خاک کاهش چشمگیر و یا

نابودی منابع آب زیرزمینی گردیده است. در چنین شرایطی لازم است که انسان، به اصلاح رفتار و بازسازی نقش خود در کل سیستم حیات اقدام نموده و رابطه خود را با محیط زیست اصلاح نماید خوشبختانه با توجه به افزایش آگاهی‌های عمومی مردمی طی یکی دو دهه اخیر نسبت به اهمیت و ضرورت حفظ منابع، مفهوم کشاورزی پایدار مورد توجه و اهتمام بیشتر مردم و دست اندرکاران قرار گرفته است. در سطح بین‌المللی توجه به جنبه‌های زیست محیطی در قالب برنامه‌های توسعه منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی تقویت گردیده و در زمینه کشاورزی، مفهوم توسعه پایدار کشاورزی جایگاه محوری خود را باز می‌یابد. در این میان یکی از راهکارهای مؤثر در رونق رفت از چنین معضلات زیست محیطی تهدید کننده حیات انسان، توجه به زیست بومهای طبیعی موجود در هر منطقه و احیا مجدد آن با لحاظ نمودن جنبه‌های حفظ پایداری محیط زیست و عدم وارد آوردن فشار مضاعف بر منابع طبیعی تجدید شوند است.

احیا و رونق بخشی مجدد زیست بومهای دست نخورده و بکر و طبیعی متکی بر فعالیتهای کشاورزی یکی از راهکارهای شاخص و مثال زدنی توجه به جنبه‌های حفظ محیط زیست و توسعه پایدار کشاورزی در سطح جهانی است و مزرعه سنبک را می‌توان زیست بومی با چنین ویژگی‌هایی معرفی نمود.